

Vaszary János (1867-1939)

Mise előtt Assisiben, 1934.

Olaj, vászon, 68x80 cm

Jelezve balra lent: Vaszary J.

VÉDETT

Kiállítva és reprodukálva:

- Vaszary János emlékkiállítás, 1941., Gróf Almásy-Teleki Éva Művészeti Intézete (volt Ernst Múzeum), katalógus 145. *(Az assisi templom és kolostorudvar)*
- Vaszary János emlékkiállítás, 1961., Magyar Nemzeti Galéria, katalógus 134. *(Szent Ferenc temploma Assisiben)*

Reprodukálva:

- Kárpáti Aurél - Petrovics Elek: Vaszary, 83. színes kép, 1941.
- László Gyula: Vaszary János emlékezete, 25. oldal, 9. kép, Kaposvár, 1967.

Proveniencia:

- Egykor Révész István gyűjteményében

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft

„Piros taláros pap”

„E képnél – amely Révész István rendelésére készült – a megrendelő bizonyos fokig követni tudta a kép alakulását s ezt el is mondta nekem. Ennek köszönhető, hogy bele tudunk pillantani Vaszary képépítkezésének módjába. Erről szóló jegyzetem így hangzik: Révész István megrendelte Vaszarynál egy kisebb, s eladott Assisi képének mását. Vaszary szénrel felvázolta a képet, azután széles ecsettel odafestette a mérges-kék eget, a többi színt ahhoz igyekezett hangolni. De napról-napra halasztódott a kép befejezése, mert akárhogyan is fokozta a meleg okkerekét az épületeken, ezek nem bírták úgy egyensúlyozni az ég kékjét. Egyszer csak telefonál Révész Istvánnak, hogy a kép készen van, átvehető. Ekkor látta a megrendelő, hogy az előtérbe illesztett piros taláros pap égő színe adta meg végül is a kép egyensúlyát. Előzőleg ez nem volt ott. Mutatta is nekem a képet RI úgy, hogy letakarta a piros taláros papot, s valóban a kék egyszerre előreugrott nagy erővel.” – idézte fel a kép születését László Gyula Vaszary Jánosról szóló írásában (25.). Az emlékezés hitelességében természetesen nem kételkedhetünk, noha feltűnő, hogy az 1926-os első változaton (egykor Widder László tulajdona) éppúgy megtaláljuk a taláros papi alakokat, mint képünk esetében, igaz az alakok száma és elrendezése más volt. Úgy tűnik, hogy Vaszary nem akart egy az egyben másolatot készíteni, ez a szemlélet egyébként is messze állt a művész személyiségétől.

„Az előteret szándékosan szűkebbre hagyta, kevesebb alak számára, a zsánerszerűség helyett az építészeti elemek dominanciáját hangsúlyozta. Végül is a képi kompozíció egysége érdekében festette oda a piros taláros pap staffázs figuráját. Az épületegyüttes valós térbeli elrendezést alárendelte a kép autonóm rendjének, a képkiugrás és a szín révén ért el monumentális hatást.” (László Gyula).

Révész István tulajdonában volt az 1926-ban festett Assisi kép rajzi változata is (felirata szerint 1926. V.3-án keletkezett), amelyen az alakok mellett még egy kocsit is ábrázolt a művész. Ennek megfelelően a zsánerszerű elemek redukciója már az első megfestett változatnál elkezdődött.

Veduta képek

A képünk előzményét jelentő fontos olasz város- és templomábrázolások az 1911-es itáliai útján születtek. Velence, Róma, Firenze, Siena jelentették útjának állomásait, az itt készült akvarellek közül jó néhány volt egykor a Révész gyűjteményében is. „Ekkor keletkezik először az ún. kihagyásos fehér papír vagy vászonlap felhasználása képei megfogalmazásánál, ami később fehéralapos korszakában általánossá vált” (Haulisch).

Tehát a megújulás lehetőségét elsőként a veduta ábrázolások hordozták magukban. A mintegy 15 évvel előtti periódusnak az 1926-os olasz út során készített rajzok, akvarellek jelentik a párhuzamait, mind a tematikai, mind a képfogalmazás tekintetében (*Fiesole, Perugia*). Ha megnézzük ezeket a húszas években készült városábrázolásokat – annak ellenére, hogy technikájuk szerint többségük grafika maradt, és nem került festmény formájában kivitelezésre –, monumentalitásukkal a római iskolások 1930 körül kiteljesített olasz városképeihez foghatóak.

Kopócsy Anna

